

Auning Kirke er en 'hønemorkirke'

*Af Vibeke Nielsen, museumsinspektør (1981-2012) på Herregårdsmuseet Gl. Estrup
Fra Sønderhald Egnsarkivs årsskrift 1990. Redigeret i 2018 af Auning Bymuseum*

Fra de vestvendte vinduer i vores hus på Skovdalsvej 15 kan man se Auning Kirke, eller rettere det øverste af den, tårnets øvre del og en tagryg. Når man som jeg kommer hertil med en sjællænders forudsætninger, tror man imidlertid, den »ligger på den anden led«. Indtil man en dag kommer i tanker om, at det ikke kan passe med verdenshjørnerne, og undersøger sagen nærmere. På Sjælland vender tårnene, som skib og kor, i reglen gavlene øst-vest. Og når nu gravkapellet er så stort, at det godt kunne gøre det ud for skib, så får man den vrangforestilling, jeg havde i mit første halve år som Auningbo. Men uanset hvad led den ligger på, så er Auning Kirke en »hønemorkirke«, en af dem der ligger der i landskabet og venter på, at man skal komme hjem og krybe ind under dens vinger.

Udsigten til Auning Kirke fra Skovdalsvej

Auning Kirke er en traditionel dansk landsbykirke og har alligevel sit eget særpræg, nogle træk der især skyldes tilknytningen til det nærliggende Gammel Estrup og ejerfamilien der, som også i århundreder ejede kirken.

Den er - naturligvis kunne man fristes til at sige - bygget af flere gange. Den ældste del af den er romansk. Den romanske stil er den måde, man byggede på i middelalderens første århundreder. Den hverken begynder eller ender på et bestemt tidspunkt, men glider langsomt, over adskillige årtier, over i den gotiske stil, som siden lige så gradvist afløses af nye strømninger ved middelalderens slutning omkring reformationen. Det er troligt, men kan ikke bevises, at den romanske kirke i Auning er blevet til i 1100-tallet. Den har nok haft en forgænger af træ. Men da der ikke i nyere tid er foretaget reparationer, som har nødvendiggjort optagning af gulvet, har det ikke været muligt at undersøge dette spændende problem.

Det romanske hus er de to østligste fag af det nuværende skib og koret, bygget af granitkvadre, og som afslutning mod øst en apsis af rå og kløvet kamp. Taget er af bly, og vinduerne små og rundbuede. Flere af dem ses endnu, selvom de senere er

blevet muret til. Det mindste sidder lavt i korets sydmur og er sikkert et spedalskvindue, en mulighed for de syge for at overvære gudstjenesten uden at komme i berøring med den øvrige menighed og dermed frembyde smittefare.

*Midt i billedet ses
det tilmurede spedalskvindue*

Der har været mandsdør i syd og kvindedør i nord, og de kan endnu anes i murværket. I det indre skal man forestille sig et bjælkeloft, kun apsis har haft sit halvkuglehvælv. Vi kan danne os en forestilling om korbuen, for på kirkegården ligger to brudstykker af den, med tovsnoninger som leder tanken hen på Horder, selvom der selvfølgelig er for lidt til, at vi tør sige, han og hans værksted har været mester for den.

Et af de to bundstykker til korbuen med det typiske Horderbånd.

På nordsiden ses tydeligt hvordan kirken er blevet gjort højere for at få plads til velvingerne.

Sådan har kirken set ud længe. Auning var et lille fattigt sogn, der har ikke været grund til ændringer. Sent i middelalderen har man dog fulgt tidens skik og indbygget to fag hvælvinger i skibet, et i koret. Man har indledt dette byggeri med at forhøje murene med et par skifter munkesten og må jo også have ændret tagkonstruktionen og lagt taget om, men valgte igen at tække med bly, således som det stadig er tilfældet. Nu kom kirkerummet til at tage sig anderledes ud, og det ændrede udseende forstærkedes af, at hvælvrribbene blev dekoreret med den første fase af kalkmalerier, blot en enkel ribbeornamentik.

Det næste, der sker, er lidt overraskende. De fleste har hørt om, at ved reformationen begyndte man at overkalke de mange middelalderlige kalkmalerier i danske kirker. Det helt prunkløse udseende stemte bedre med den tidlige lutherdoms strenghed, malerierne opfattedes som katolske. Men de gotiske malerier på hvælvingkapperne i

Maleren har her sat sit navn og årstallet 1562

Auning Kirke er malet i 1562. Og det er ganske vist, for det er udtrykkeligt skrevet på kalken sammen med malerens navn, Rasmus Roter. Ret længe har man næppe kunne nyde dem, før de blev kalket over. Nu er der imidlertid i de senere år fremdraget en del efter-reformatoriske kalkmalerier, så Auning Kirkes står ikke længere som et næsten isoleret fænomen. Forklaringen er vel, at alt det nye ikke sådan slog igennem lige med det samme. Der var både en reaktionstid og en bremselængde, før igangværende processer var standset. Det er troligt, at mens de første middelalderlige kalkmalerier forsvandt under tyk kalk, malede man endnu nye et andet sted i landet. Malerierne i Auning blev for en dels vedkommende

fremdraget af Magnus Petersen i 1885, men han syntes det meste burde overkalkes igen efter undersøgelsen, hvad de dog ikke blev. Anderledes så Ivar Hertzsprung, der var her på Nationalmuseets vegne i 1902, på sagen. Han og den daværende sognepræst, pastor Ring, var enige om, at de skulle bevares fremme, og minsandten om ikke de fik støtte af amtmanden.

Det er imidlertid først i 1956, at konservator Harald Borre dels genrestaurerer de af Magnus Petersen fremdragne billeder, dels fremdrager og restaurerer næsten lige så mange til, så det færdige resultat er det, vi kender i dag.

Laurentius med risten han blev brændt på.

Maria, Kristus/Gud på regnbue og Johannes.

I koret ses dette kalkmaleri - ukendt motiv.

Kalkmaleri ses i skibets nordlige hvælv.

Bebudelsen i kortet

Kalkmaleri over prædikestolen.

Ikke mindre overraskende er det næste punkt i bygningshistorien. Det ser helt naturligt ud, at der til det romanske hus er føjet nogle gotiske tilbygninger. Man er begyndt med at forlænge skibet et fag mod vest, og dernæst er der ud for forlængelsens sydside bygget et våbenhus, og mod vest er tilføjet et tårn. Tilbygningerne er af munkesten, og våbenhus og tårn afsluttes med gotiske trappegavle med kalkede blændinger.

Samme byggestil på kirken og Gl. Estrup (det lille indsatte foto).

Overraskelsen kommer, når man får øje på årstallet 1616 på tårnet. Nu kan den samme forsinkelseffekt som er omtalt i forbindelse med kalkmalerierne jo også gøre sig gældende her, og tallet kunne også gå på noget andet end opførelsen. Alligevel skal vi et øjeblik kaste et blik på Gammel Estrup. Her fandt der store byggerier sted i begyndelsen af 1600-tallet. Ved disse byggerier ændrer det gamle gotiske hus karakter og bliver den renæssancebygning, det endnu er, men - med gotiske gavle! Nu er det muligt, at sydfløjen har haft svungne renæssancegavle, der senere er ændret; tidlige billeder kunne se sådan ud.

Bemærk årstallet 1616. (Fremhævet med farve)

Men porttårnet har altid set ud, som det gør, og netop det er så lig Auning Kirkes tårn og våbenhus, at man får den tanke, at den samme har bygget begge steder. Det forekommer i hvert fald mig meget sandsynligt, at det er den Matthias Bygmester, vi kender fra Gammel Estrup, der også har opført Auning Kirkes »gotiske« tilbygninger. Udover forsinkelsen i det fjerne jyske område af strømningerne fra Christian den Fjerdes København kan Matthias Bygmesters gammeldags trappegavle ganske enkelt skyldes, at sådan kunne ejeren af alle de huse, vi kan sætte ham i forbindelse med, Esge Brok, bedst lide det. Og skulle det være rigtigt, at sydfløjsgavlene på Gammel Estrup har været af en anden form, kan forklaringen være, at de er sidste fase af byggeriet og derfor blevet til efter Esge Broks død i 1625.

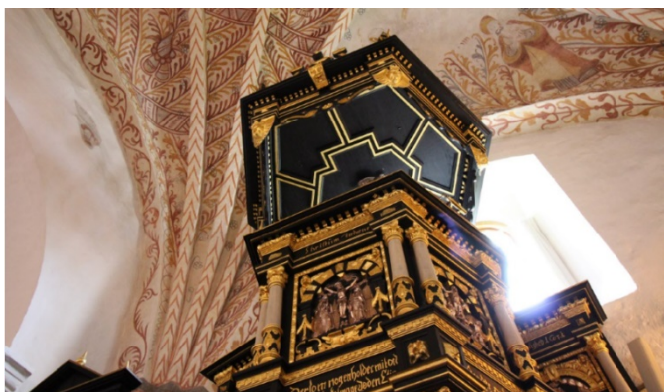
Så skulle vi egentlig have den færdige kirkebygning. Kun inventar skulle der ske noget med, skulle vi følge det gængse mønster. Det skulle gå anderledes her.

Gammel Estrup ligger i Fausing sogn, men har langt kortere afstand til Auning Kirke. Herskabet ejede dem begge, men har tydeligvis i lange perioder følt sig mest knyttet til Auning. Det kan kun forklares med afstanden, for vi skal helt frem til stationsbyens opståen i forrige århundrede, før byen bliver den største af de to. Synligst af alle udtryk for den forbindelse er kirkens yngste tilbygning, årsagen til min omtalte vrangforestilling, Skeel'ernes

Skeel'ernes gravkapel fra 1699 dominerer nordgavlen.

gravkapel. Det er en stor tilbygning i mursten og med skifertag ved skibets nordside. Det er dog ikke bygningen som sådan, men dens indre, der er interessant og imponerende. Før vi går derind, skal vi imidlertid se lidt på selve kirkens inventar.

Skal vi tage det i kronologisk orden, må vi begynde med prædikestolen, som er udført som et rigt udskåret renæssancearbejde af Niels Kock i 1636. Ikke meget senere, nemlig omkring 1650, er altertavlen kommet til, også den billedskærerarbejde, men alligevel så anderledes, at man vil karakterisere den som barok. Man bemærker, at såvel tidspunkter som rækkefølge og stilskiftet i det korte åremål er helt parallelt med Fausing kirkes. Det kan kun skyldes, at de to billedskærere er indkaldt til stedet af den fælles ejer, Christen Skeel den Rige. Hans og hustruens Birgitte Rosenkrantz's slægtsvåben på altertavlen i Auning Kirke beviser denne sammenhæng, de har også udstyret kirken med prægtigt altersølv. I det følgende århundrede er det parrets sønnesøn og - især - hans hustru Augusta Winterfeldt, der tilføjer kirkerummet nyt inventar:

Stolestaderne, herunder herskabsstolene nærmest koret, 1726, døbefonten med tilhørende himmel og tralværk (gitter) i 1736. Ifølge sagens natur er disse ting i en anden stil end de gamle, men der synes at være gjort et forsøg på at gøre det hele ensartet ved hjælp af bemalingen. Altertavlen havde vistnok stået ubemalet indtil da (synd den ikke fik lov til det længere!), mens prædikestolen havde haft en bemaling, der blot er så dårligt bevaret, at man ikke kan danne sig nogen forestilling om den. Men i forbindelse med at de nye ting kom til, er alt blevet malet i de samme farver, hvoraf guld og sort og i

mindre grad hvidt er de dominerende. Senere tiders istandsættelser har igen ladet dem skille sig en lille smule ud fra hinanden og tilføjet lidt flere farver. Men der er stadig helhed over dette kirkerum. Ikke engang den smukke smedjernsdør ind til kapellet stikker af fra helheden. Måske er det netop det dengang ret nye gravkapel, der har inspireret til arbejderne i kirkerummet i 1730'erne. Man kan jo se derind fra skibet gennem smedjerns-døren, men ikke komme derind, og sådan har det altid været.

Denne i det ydre lidt kedsommelige bygning er i det indre et kunstværk af en for en landsbykirke sjælden karat. Rummet domineres af et marmorepitafium over Jørgen Skeel, død 1695. Hans meget unge enke, Benedicte Margrethe Brockdorff, lod det udføre 1699 af ingen ringere end Thomas Quellinus, og denne har sikkert haft del i

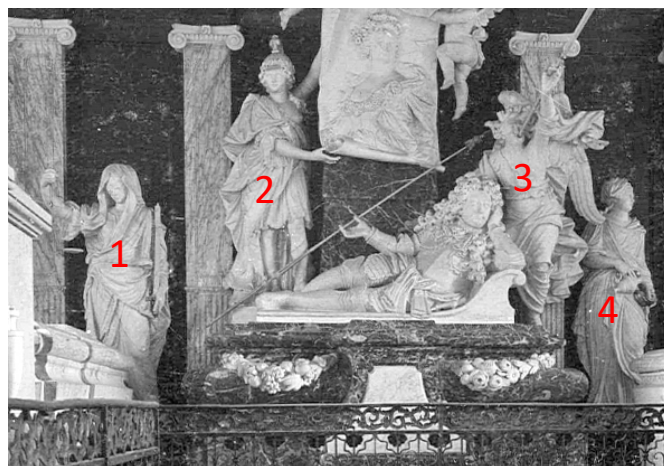

I umindelige tider, måske århundreder har Jørgen Skeel fejlagtigt ligget med en lanse i hånden. Egon Lindberg har påvist, at lansens rettelig skal være i gudinden Athenes hånd. Så Jørgen Skeel har ikke længere lansens i sin hånd.

hele kapellets indretning. Selve monumentet viser den afdøde liggende henslængt med en pegende gestus mod hustruens portræt og omgivet af fire gudinder. Den ene af dem er Pallas Athene med alle sine attributter, heriblandt lansens. At hun har den i hånden, efter at den i umindelige tider, måske århundreder, fejlagtigt havde været lagt i Jørgen Skeels hånd, er den nuværende sognepræst, Egon Lindbergs fortjeneste. Han påviste som ung studerende i forbindelse med en opgave sagens rette sammenhæng. En detalje, der har vakt undren, er den omstændighed, at Jørgen Skeels anevåben er anbragt til venstre for figurerne, mens de tilsvarende

pladser til højre er tomme. Her skulle Benedicte Brockdorffs anevåben selvfølgelig have været, og de har også været der, men er fjernet igen, formentlig ganske kort efter. Der har været forsøgt flere forklaringer på dette fænomen. Den mest dramatiske gik ud på, at fru Benedicte ikke ville betale hele den regning, Quellinus præsenterede, da han var færdig, hvorefter han huggede hendes våben væk. Men behøver fænomenet virkelig en eller anden dramatisk forklaring? Er det da egentlig ikke helt naturligt, at de våben, der anbragtes på epitafiet, mens enken regnede med selv at skulle hvile ved sin mands side, ikke skulle være der alligevel, da hun giftede sig igen i 1700. Hun kunne jo da ikke blive begravet to steder, og hun fik en langt større del af sit liv sammen med Christian Ditlev Reventlow, som hun også sluttelig blev begravet ved siden af på Lolland.

Et andet problem møder os, når vi går videre i kapellet. Det rummer naturligvis Jørgen Skeels pragtfulde marmorsarkofag. Efter ham er de følgende ejerpar fra Gammel Estrup, fire generationer frem, blevet gravsat der. Desuden søskende til den sidste af disse. Det giver i alt 14, og de 14 navne er flere gange remset op, således f.eks. af Frits Uldall, der omkring 1870 besøgte og beskrev Auning Kirke. Navnene og oplysningerne om personerne ses tydeligt på kisterne, af hvilke de fleste er af marmor, nogle få af

*Den liggende Jørgen Skeel er omgivet af 4 græske gudinder, der repræsenterer de 4 dyder: 1. **Astraea**, retfærdighedens gudinden med vægt og sværd. 2. **Pallas Athene**, bl.a. klogskabens gudinde med lanse, hjælm kappe (ægide). 3. **Pheme**, rygtets og sladderens gudinde med trompet. 4. **Sophrosyne**, gudinde for bl.a. mådehold. Står med en kande.*

sandsten. Disse navne gentages også i flere udgaver af Trap Danmark, således i den seneste fra 1963. Men der er 15 kister! På »skitsen side 27« ses de 14 kister med navne og den uden navn. Den hører til de mindste, må være til et barn. Dens dekoration er nærmest klassicistisk, altså vel sent i 1700-tallet. Men hvem hviler der? Det må indrømmes, at man stadig ikke ved det. Men der er en nærliggende mulighed. Den sidste Jørgen Scheel, der blev bisat her - han der satte så meget over styr og ofte kaldes »Den vilde Greve« - og hans hustru Mette Christiane Bille-Brahe fik i september 1794 deres tredje barn, en søn. Han var ved årets slutning som sine to søskende midlertidig sat i pleje hos sin bedstemoder Eleonora Råben, enke efter gesandt Christen Scheel, på Ulstrup, hvor han 21. eller 22. december 1794 døde i en alder af - som det er anført i Sdr. Vinge kirkebog - 3 måneder 2 uger 5 dage.

Foruden fra kirkebogen ved vi det fra et brev fra den ulykkelige bedstemoder til forældrene i København. Mon ikke han efter den stilfærdige højtidelighed i Sdr. Vinge blev ført til Auning? Mærkeligt kun at hans navn ikke er kommet på kisten. Han var døbt Henrik. Helt sikker kan man altså ikke være.

Lad os afrunde dette besøg i Auning Kirke med at konstatere, at såvel kapellet som kirkerummet er smukt afstemte helheder- trods de lange åremål over hvilke de er blevet til - og at de to helheder klæder hinanden, så man får en æstetisk god oplevelse ved sin indtræden.

ØVERST

Jørgen Scheel
1718-1786

Charlotte Louise
v. Plessen g. Scheel
1720-1801

Eleonora Raben
g. Scheel
1743-1808

Christen Scheel
1743-1771

Berthe Scheel
g. Brockenhuus
1767-1787

Juliane
Marie Scheel
1770-1835

Jørgen Scheel
1768-1825

Mette Christiane
Billebrahe g. Scheel
1771-1844

Lucie v. Thienen
g. Scheel
1718-1743

NEDERST

Augusta Winterfeldt
g. Skeel
1697-1740

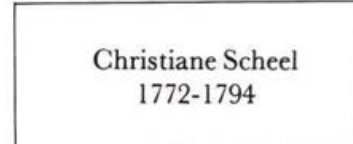
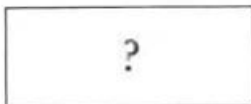
Frederik Scheel
1768

Jørgen Skeel
1656-1695

Christen Skeel
1695-1731

Christiane Scheel
1772-1794

Hvem turde efter Reformationen male katolske Kalkmalerier ?

Under Restaureringen af Auning Kirke er der højt sensationelt fundet katolske Kalkmalerier fra 1562, skønt Reformationen blev indført i 1536

Nu venter man paa, at Nationalmuseets Undersøgelser skal kaste Lys over Gaaden

— Det kan nok stemme Sindet til Eftertanke, at der endnu i 1562 i en almindelig dansk Landsbykirke paa Randers-Egnen blev malet ærkekataliske Kalkmalerier, skønt Reformationen indførtes i Danmark i 1536. Man har ellers altid hørt, at Reformationen, sat i Gang herhjemme af Klerken Hans Tausen, var et kraftigt, folkeligt Vindpust, som paa et Øjeblik fejede det smuldrende katolske Menighedsliv af Bordet, ja, at Reformationen var noget, som laa i Luften og næsten gik af sig selv, naar bortses fra Modstanden fra enkelte idealistiske, modige og højt begavede Folk som f. Eks. den katolske Bannerfører Foul Helgesen, der dog maaske manglede folkelig Bredde.

— Men det er i hvert Fald en Kendsgerning, at man i Auning Kirke paa Djursland har fremdraget flere udpræget katolske Kalkmalerier, i hvilke man har fundet Aarstallet 1562.

Ingen var helt fortabt —

Det ene Kalkmaleri, Motivet over Altertavlen, viser — efter en foreløbig Tydning, som ved senere Lejlighed skal gaas nærmere efter — midt for Gud Fader, mens man til venstre ser Jomfru Maria, der beder Sjælene ind i Himmelen. Til højre i Billedet har man Johannes Døberen, som maa være anbragt her for at vise, at

de tilsyneladende fortabte ikke gaar lukt til Helvede, men overgives fra Jomfru Maria i Johannes Døberens Varetægt, for ved at begynde paa dette Stade maaske at blive reddet.

Over Indgangen til Scheelernes Gravkapel i Kirkeskibets venstre Side har man et Motiv, der sikkert maa tydes som Sanctus Lau-

rentius, der staar med Risten, paa hvilken han selv blev brændt. Endelig har man i Korets vestlige Del et endnu uudforsket Motiv, en Kvinde med en Kalk.

Konservator Lind meget overrasket

Kalkmalerierne er dukket op i Forbindelse med Kirkens Restaurering, der begyndte ved Paaske 1953 og var afsluttet ved Juletid, og man har naturligvis straks underrettet Nationalmuseet, men venter stadig paa Besked herfra. Konservator Egmont Lind, Odense, har nylig været i Auning paa et kortere Besøg og udtalte, at man her stod overfor noget højt interessant, enestaaende og storslaaet. Det er ogsaa vedtaget, at Kalkmalerierne skal fremkaldes. Foreløbig har Murerne kun hakket det øverste Pudslag af, mens der senere skal ske en nænsom Finhakning, oplyser Sognepræsten, Pastor E. Bielefeldt, Fausing.

Dette Kalkmaleri over Altret i Auning Kirke, af katolsk Tilsnit, skønt malet 1562, viser midt for Gud Fader. — Til venstre ser man Jomfru Maria, som beder Sjælene ind i Himmelen, mens de fortabte overlades til Johannes Døberens Omsorg, for at der via ham sluttelig ogsaa kan blive en himmelsk Plads til dem!

Grove og værdiløse

Nogle af Kalkmalerierne har tidligere været kendt, men blev atter tildækket. Det var i 1890'erne, man stødte paa Kalkmalerierne første Gang, men dengang kaldte Professor Magnus Pedersen, Kunstakademiet, København, Malerierne for »grove og værdiløse«, hvorfor de altsaa blev kalket til igen. Hans noget ejendommelige Opfattelse, som man i vor Tid har lidt svært ved at fatte, kan endnu ses paa Prent i Kirkens Arkiv!

Randers og Grenaa lutherske allerede 1530

I Forbindelse med disse Malerier kan det være formaalstjenligt at se, hvad en kyndig Kirkehistoriker som Professor Hal Koch har at sige om Reformationens Indførelse. I sin Bog »Dansk Kirke gennem Tiderne« (Gyldendal, 1949) siger Hal Koch Side 69—70 bl. a., at Reformationen begyndte med, at man dannede en Slags frie Menigheder, og han nævner udtrykkelig, at Byer som Randers og Grenaa ret hurtigt gik over til Reformationen. Det hedder ordret:

»Allerede 1530 er Randers og Grenaa saaledes væsentlig evangeliske Byer« og et andet Sted skriver han om Kirkerøret i Slutningen af 1520'erne: »Det begynder gerne med en Præst, som holder evangeliske Prædikener, der vækker et folkeligt Røre, og det ender gerne med Dannelsen af, hvad vi vilde kalde en Frimenighed — ofte under ret tumultuariske Forhold«.

Hvad med Auning?

Saa er det, man spørger sig selv: Ja, men hvad med de 56 Kilometer, der er mellem Randers og Grenaa? Var f. Eks. Auning ganske uberørt af Tilstandene i de to Købstæder? Hvem turde 26 Aar efter Reformationens officielle Indførelse i Danmark lade en Kirke smykke med katolske Malerier?

Sandsynligvis har Reformationen nok paa Papiret været indført overalt i Danmark, men er maaske ikke trængt igennem ude paa Landet, f. Eks. i Auning.

Man kan ogsaa tænke sig, at det har været den kendte Slægt paa det gamle Herresæde Gl. Estrup, som har ønsket at vise sin Magt. Brok'erne kunde, har man Eksempler paa, godt være noget kontrære og egenmægtige og har maaske ikke ønsket at lade sig noget sige paa af Reformatorerne.

Slægten Brok har maaske ogsaa haft sociale Grunde til at gaa mod Reformationen, som man har ment var for folkelig og hævdede Menigmand paa Adelsens Bekostning

Slægterne Brok og Scheel

Slægterne Brok og Scheel er i det hele taget ganske interessante at beskæftige sig med. Første Gang, man hører Gl. Estrup omtalt, er i 1330. Da var Gaarden i Rosenkrantz'ernes Besiddelse, men fra 1340 i Brok'ernes Eje. Den sidste Mand af Slægten var Esge Brok, som døde i 1625. Hans Datter Jytte indgik Ægteskab med Jørgen Skeel.

Overleveringen vil vide, at Slægten fik sit Navn af, at de første i den skelede. I 1721 blev Oberst Christian Skeel Greve og oprettede i 1725 Grevskabet Scheel, ved hvilken Lejlighed Navnet i Tidens Smag blev gjort »fremmed« og altsaa ændredes fra Skeel til Scheel. Til 1926 var Gl. Estrup i Scheelernes Besiddelse, hvorefter Herresædet gik ud af Familiens Eje, men tilbagekøbtes af Svigersønnen, afdøde Hofjægermester V. Utenthal.

Men lad os vende tilbage til Auning hyggelige Kirke, der med det røde Taarn og den kønne lille Klokke næsten virker, som var den skaaret ud af et Julekort.

Kommer man indenfor, er det et fornemt, stilrent og trods alt hyggeligt Rum. Kor og Skib er fra romansk Tid med Granitkvadre paa Sokkel med Skraakant. Apsis'en med Halvkuppelhvælving af raa Kamp er fra samme Tid. Flere Vinduer er tilmurede og Syddøren bevaret. I Begyndelsen af nyere Tid eller Slutningen af Middelalderen indbyggedes Hvælvinger i Kor og Skib og Murene forhøjedes med røde Munksten. Sidste Buefag er bygget 1616 af Esge Brok, da Kirkeskibet forlængedes mod Vest, og Taarnet, med Rundbue ind til Skibet, tilføjedes. Ved Taarnets Vestsiden er i nyere Tid opført en Halvtagsbygning i røde Sten; den bruges nu som Materialhus. Indtil 1616 var der Døre i baade Syd og Nord. Udenfor den nuværende Indgang ses en gammel Sten paa hver Side. Det er Overliggerne til de gamle Kirkedøre, der paa den Maade er bevaret. Ved Materialhuset ligger en gammel Sten som Brolægning. Den har en Indskrift, som nu er slidt og ikke lader sig læse. Det er en gammel Gravsten, hvis Historie ikke kendes.

Da Ahnerne forsvandt fra Epitafiet!

Vender man sig derefter til Inventaret, er der meget smukt og særpræget at glædes ved. Ejendommeligt er Scheel'ernes store hvælvede Gravkapel, opført af Jytte Broks Sønnesøn, Kammerjunker Jørgen Skeels Enke, Benedicte Margrethe von Brockdorff, efter at hendes Mand var død i en ung Alder. Kapellet er af vekslende Skifter smaa røde og gule Sten og paa Granitsokkel.

I Kapellet, der efterhaanden er udbygget og rigt udsmykket, lægger man ogsaa Mærke til, hvordan Ahnerne er taget væk fra det store Vaabenskjold. Det har sin særlige Aarsag. Grevinden bestilte en fornem Kunstner til at udføre Epitafiet uden at akkordere om Prisen, men da Kunstværket var færdigt, vilde hun ikke betale, om det saa skyldtes Nærighed eller hun fandt Prisen for høj. Saa gik Kunstneren hen og tog Ahnerne væk fra Vaabenskjoldet.

Altertavlens ferske Farve rettes

Altertavlen fra 1655 er rigt udskaaret med et Midtfelt af Opstandelsen i Relief. Tavlen er bestøjet af Christen Skeel den rige og bærer hans og Birgitte Rosenkrantz' Vaaben. Alteret og Prædikestolen menes at være fra omkring 1630. Prædikestolen staar med en smuk, klar Staffering fra Restaureringen 1837, hvorimod Altertavlen, restaureret i 1932 af Datidens betydeligste Navn paa sit Omraade, Konservator Termansen, Nationalmuseet, synes lidt fersk i

Farven og maaske nu føres tilbage til sit oprindelige Udseende af Kirkemaler Th. Madsen, Aalborg.

»Himmelen«, der kunde hejses og sænkes

Døbefonten af Træ, som har sin Plads bag i Kirken, var det ved den sidste store Restaurering paa Tale at flytte frem i Koret, men den faar Lov at beholde sin Plads. Den har pudsigt nok engang haft en Himmel over sig, som kunde hejses og sænkes efter Behag. Fonten bærer Aarstallet 1736 og er nu indrammet af ottekantede Balustre. — Oprindelig har Kirken ogsaa ejet nogle interessante gamle svenske Rytterfaner, som fandtes i Kapellet, men de skørpede og gik til i Tidens Løb.

Ogsaa Stolene males om

Sluttelig vil vi kun nævne Stolene. De mørke, marmorerede Herskabsstole øverst i Kirken bærer Scheelernes Vaaben og Aarstallet 1726 og er aabenbart fremstillet i Smag med Grevinde Winterfeldts Værelse paa Gl. Estrup.

Ved den sidste Restaurering i 1953, dygtigt tilrettelagt af Arkitekt Edv. Thomsen, Randers, og for Malerarbejdets Vedkommende af Kirkemaler Johs. Th. Madsen, Aalborg, gav man de almindelige Stolegavle nede i Kirken en foreløbig Farve. Men det er Hensigten, at den gamle barokke Farve fra 1726, svarende til Herskabsstolenes, skal fremdrages og istandsættes.

Over Scheelernes Gravkapel ser man dette Kalkmaleri: Sanctus Laurentius — med Risten paa hvilken han selv blev brændt.